

Er zit muziek in het sporten van meisjes in de openbare ruimte

Urban dance als ideale opstap

Voor meisjes tussen twaalf en zestien jaar lijkt sporten in de openbare ruimte geen optie. Slechts een kleine minderheid gaat na schooltijd de straat op, in tegenstelling tot jongens van dezelfde leeftijdscategorie. Ze vinden de plekken die voor sport en bewegen zijn ingericht te vies of te donker of ze voelen zich er juist bekeken; de focus ligt vaak eenzijdig op voetbal. Bovendien worden veel sportpleintjes gedomineerd door jongens die er hun uitmuntendheid komen demonstreren, wat meisjes doet afdruipe-
n. Urbandancegrounds blijken een uitstekend alternatief en een ideale opstap naar het alsnog bewegen in de eigen wijk, mits de gemeenten ze inrichten met inspraak van de doelgroep meisjes. ■ JEROEN KUYPERS

Drie feministische golven verder zou je zeggen dat de achterstand van de ene helft van de bevolking op de andere wel eens is ingehaald. Toch blijven er opvallende verbeterpunten over, ook op sportief gebied. Eén daarvan is de aandacht voor meisjes in de tienerleeftijd. Beleidsmakers weten inmiddels dat de overgang van basisschool naar middelbare school een lastig scharnierpunt is als het op het lidmaatschap van een sportvereniging aankomt. Veel kinderen zeggen dat dan op. De aanleg van sportpleintjes en de inzet van buurtsportcoaches is een belangrijke succesfactor gebleken in de aanpak van dit probleem, maar het succes beperkt zich in grote mate tot jongens. De meisjes haken af en blijven afhaken, zegt Petra Plumers van Urban Life Consultancy. Zij vervolgt momenteel een soortgelijk onderzoek waarmee zij een master behaalde in Sport & Beweginginnovatie aan de HAN van de Radboud Universiteit. “In het kader van het masteronderzoek zette ik een enquête uit onder duizend jongeren in de stad Utrecht. Uit de respons bleek dat 54 procent van de jongens na schooltijd

nog even een uurtje de straat opging om te sporten en dat amper 7 procent van de meisjes dat ook deed. Die gaven aan niet te weten wat te doen en dus thuis maar wat op de bank te hangen. 54 en 7 – dat verschil is zó groot dat het onmogelijk als niet-significant is af te doen.”

Demotiverend

“Ik weet niet wat ik kan doen” – dat zinnen-
te is kenmerkend gebleken voor het masteronderzoek van Petra Plumers, zo vaak werd het door haar uit meisjesmonden opgetekend. De meiden hebben het gevoel of het sportaanbod in de openbare ruimte niet voor hen bedoeld is, stelt de onderzoekster. “Het aanbod is bedoeld voor jongens én meisjes, maar het sluit nauwelijks aan bij wat de meiden zoeken. In de eerste plaats is het erg gericht op voetbal. Die sport is populair bij jongens, maar slechts een minderheid van de meisjes voelt zich daardoor aangesproken. Daarnaast valt op dat jongens de neiging hebben het initiatief naar zich toe te trekken, zelfs als ze in hun algemene gedrag best aardig en tegemoetkomend zijn tegenover de meisjes. Het effect daarvan zie je bijvoorbeeld

“Als je een urbandance-ground aanlegt naast een Cruyff Court of Krajicek Playground, zoals bijvoorbeeld de gemeente Den Haag heeft gedaan, zie je vanzelf die overstap van dans naar sport ontstaan”

ook weleens bij een skatebaan. Er zijn zeker meisjes die het fijn vinden met hun skateboard gebruik te maken van de faciliteit, maar vroeg of laat komen er jongens die gaan demonstreren hoe geweldig zij kunnen skaten. Dat imponerend vertoon van kunstjes werkt demotiverend voor de meisjes en het gevolg daarvan is dat ze misschien niet meer terugkomen.”

Haantjesgedrag en hygiëne

Maar haantjesgedrag is slechts één van de redenen waarom meisjes geen gebruik maken van het sportaanbod. Een andere is de hygiëne. Vogelpoep hindert de meeste jongens amper (als ze het al opmerken), maar jonge vrouwen zijn er gevoelig voor. Hetzelfde geldt voor vuil en rommel in het algemeen. Ze vinden het evenmin prettig als een sportlocatie te donker is, als ze slecht verlicht is of zelfs maar teveel onder de bomen staat. “En ze vinden het ook niet fijn als ze de indruk hebben bekeken te worden,” aldus Pluimers. “Veel gemeentebtenaren zijn goedwillend maar hebben te weinig oog voor deze in hun ogen onbelangrijke aspecten. Daarom moet je

“Laten we tenslotte vooral niet vergeten dat elke procent waarmee we dat schrikbarende lage percentage van 7 omhoog brengen, winst is. Want alarmerend is dat percentage hoe dan ook”

Petra Pluimers (Urban Life Consultancy)

bij de keuze voor een locatie – ook voor één waar urban dance beoefend wordt – de doelgroep inspraak geven. Luister goed naar de meisjes die in de wijk wonen waar de faciliteit zal worden geplaatst. Het kan anders snel mis gaan. In Utrecht heeft de gemeente een urban dance-accommodatie op het Jaarbeursplein gezet. Op zich is dat een geschikte locatie, maar de stationsbuurt staat al een tijd op zijn kop wegens een herinrichting. In het kader daarvan werd de taxistandplaats van het Jaarbeursplein verplaatst, zodat ze vlak bij de urbandanceground kwam te liggen. Meteen kwamen er veel minder meisjes naar toe. Logisch, want ze wilden niet bekeken worden door taxichauffeurs die stonden te wachten op klandizie. Iets soortgelijks is gebeurd op Kanaleneiland, een andere wijk van de stad, toen daar een lantaarnpaal kapot ging en maar niet gerepareerd werd.”

Cohesie laten ontstaan

Doorbreek de dominantie van het voetbal, voorkom dat jongens het voor meisjes bedoelde terrein annexeren, zorg voor een goed verlichte maar tegelijk discrete locatie en houd die te allen tijde schoon en opgeruimd. Dat zijn de drie vuistregels voor een openbaar sportaanbod dat meisjes in de leeftijdscategorie tussen twaalf en zestien jaar aantrekt en vasthoudt. Wat dat eerste betreft blijkt de vervanging van het traditionele voetbal door het bij meisjes zeer gewilde dansen een gouden greep. Petra Pluimers staat aan de basis van deze omslag, die zich inmiddels al in 25 steden voltrokken heeft. “Belangrijk is dat je als

gemeente niet alleen investeert in de aanleg en het onderhoud van de faciliteit an sich, maar ook in de medewerking van een dansschool, zodat er een docent kan worden vrijgemaakt en een programma ontwikkeld. Ik heb trouwens gemerkt dat urban dance ook veel aanknopingspunten biedt voor het werk van een buurtsportcoach. Zo’n professional is natuurlijk uitermate geschikt om de meisjes vervolgstapen te laten maken, richting sport. Want we hebben urban dance vooral opgevat als een ideale opstap daarvoor. De faciliteit is een plek waar meisjes zich veilig kunnen voelen onder elkaar, waar ze niet alleen maar hoeven te dansen of bewegen maar ook even samen kunnen plaatsnemen op een bank en een Tiktokje maken. De plek brengt ze eerst naar buiten en vervolgens ook in beweging. Als je zo’n faciliteit aanlegt naast een Cruyff Court of Kraaijck Playground, zoals de gemeente Den Haag heeft gedaan, zie je trouwens vanzelf die overstap ontstaan. Op zo’n plek zijn vooral jongens actief, maar er ontstaan vanzelf situaties waarbij die in hun balspel één of enkele spelers tekort hebben en dan een beroep doen op de meisjes om voor hen in te vallen. Die cohesie tussen meisjes en jongens, tussen dans en sport, heeft dan een zeer natuurlijk en spontaan karakter, en dat is eigenlijk precies wat je als organisator wilt zien gebeuren. Om diezelfde reden heeft het Jeugdfonds Sport & Cultuur mij begin maart in de arm genomen om via urban dance meisjes niet alleen makkelijker de stap te laten zetten binnen de sport en cultuur zelf, maar ook naar het toekomstig lidmaatschap van een sport-cultuurclub.”

Beleidsmakers weten inmiddels dat de overgang van basisschool naar middelbare school een lastig scharnierpunt is als het op het lidmaatschap van een sportvereniging aankomt

“De meiden hebben het gevoel of het sportaanbod in de openbare ruimte niet voor hen bedoeld is”

Petra Plumiers (Urban Life Consultancy)

Girls only

Maar jongens zijn en blijven jongens. Ze enkel aanspreken op hun gedrag is onvoldoende, meent Plumiers. Om meisjes hun eigen bewegingsruimte te gunnen, moeten ze eerst en vooral onder elkaar kunnen zijn, en dus moeten hun mannelijke leeftijdsgenoten op afstand worden gehouden. “Dat effect bereik je mogelijkterwijs door de urbandanceground in de toekomst misschien wel echt ‘girls only’ te maken, bijvoorbeeld zo meisjesachtig mogelijk vorm te geven, dus door opzettelijk met kleuren als roze en paars te gaan werken. Interessant kan zijn om dan te onderzoeken of nog meer meisjes bereikt worden dan met de huidige variant van de urbandanceground.” Het is ook van belang rekening te houden met leeftijdgebonden gevoeligheden. Zo wil een meisje van veertien niet gezien worden op het plein van haar oude basisschool. Toen was ze nog een kind, nu is ze weliswaar nog steeds geen volwassene, maar wil ze toch zeker niet geassocieerd worden met die vroegere levensfase. En eigenlijk zouden ook ouders moeten beseffen dat het niet fout of onveilig is als hun doch-

ter vóór of na het avondeten een uurtje of langer de straat op gaat. Eén of twee generaties geleden was het doodnormaal dat jongens én meisjes na elke schooldag op straat rondhingen, nu mogen jongens dat nog steeds maar meisjes steeds minder. Ironisch genoeg zien we dat juist in wijken met veel inwoners die een niet-westerse migratieachtergrond hebben, de urbandancegrounds en de sportpleintjes het meest gebruik worden door meisjes in de tienerleeftijd. Zo is bijvoorbeeld de urbandanceground in de wijk Overvecht (Utrecht) een van de best lopende urbandancegrounds van Nederland.”

De mythe van de geluidsoverlast

Gemeenten en buurtsportcoaches die de drie vuistregels consequent toepassen, zijn inmiddels al tot de ontdekking gekomen dat urban dance zijn belofte van beweegstimulator en opstap naar sport helemaal kan waarmaken. En met ‘consequent’ bedoelt Plumiers dat eventuele problemen die zich voordoen snel en adequaat worden opgelost. “Dat probleem van uitvallende of tekortschietende straatverlichting zal worden getackeld door de nieuwe grounds standaard uit te rusten met ledverlichting, die aangaat zodra er sprake is van activiteit. De angst voor geluidsoverlast die buurtbewoners in eerste instantie nogal eens kopschuw maakt, kun je als gemeente wegnemen door te wijzen op het feit dat de muziek al drie meter voorbij de faciliteit nauwelijks nog hoorbaar is. In de praktijk is er dus helemaal geen geluidsoverlast. En laten we ten slotte vooral niet vergeten dat elke procent waarmee we dat schrikbarende lage percentage van 7 omhoog brengen, winst is. Want alarmerend is dat percentage hoe dan ook. Denk je eens in hoe makkelijk meisjes tussen twaalf en zestien jaar kunnen vereenzamen als ze elke dag van school rechtstreeks naar huis moeten en daar blijven tot ze naar bed gaan. Het is niet enkel de beweegarmoede die we via ons urbandanceproject aanpakken, het

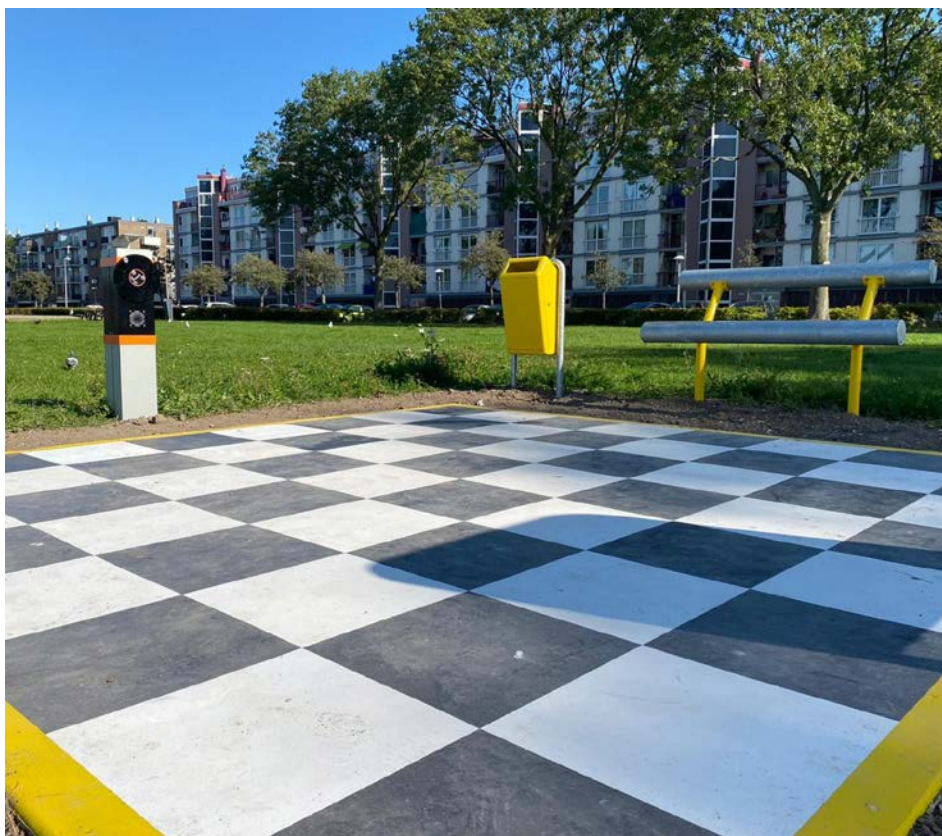
is ook het sociale en mentale isolement dat daarachter schuilt en de bodem die zo wordt gelegd voor ernstige problemen op allerlei vlak in het latere volwassen leven. Tijdens mijn opleiding heb ik een studie-reis gemaakt naar Scandinavië. Toen ik zag hoeveel beter het sportaanbod in die landen aansluit bij de behoeftes van alle jongeren, raakte ik enerzijds heel erg geïnspireerd maar besepte ik anderzijds ook dat we in Nederland nog een hele weg hebben te gaan op dat vlak.”

Olievlekwerking

Voor Petra Pluimers zelf is haar afstudeer-onderzoek heel belangrijk gebleven. Het heeft voor haar de deuren geopend naar een bestaan als professioneel consultant en heeft geleid tot een vervolgonderzoek, nu in opdracht van het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Maar belangrijker dan de deuren voor Pluimers zijn onze eigen ogen als beleidsmakers en praktijkondersteuners voor dit deel van een onderbelichte doelgroep. De meisjes van vandaag zijn de vrouwen van morgen, in alle opzichten niet meer of minder dan de helft van de samenleving. We kunnen het ons als maatschappij niet veroorloven een blinde vlek te hebben voor de sportieve behoeften van deze groep. Het fysieke en mentale welzijn verdient onze volle aandacht en inzet. Doen we dat niet, dan zal deze blinde vlek een hoogst schadelijke olie-vlekwerking hebben naar de toekomst. ■

“Dat imponerend vertoon van kunstjes werkt demotiverend voor de meisjes”

Petra Pluimers (Urban Life Consultancy)

“Die cohesie tussen meisjes en jongens heeft een zeer natuurlijk en spontaan karakter en dat is eigenlijk precies wat je als organisator wilt zien gebeuren”

Petra Pluimers (Urban Life Consultancy)